

Narodna Straža

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEŽOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Kr. 3.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI DO
KONCA GODINE Kr. 60. — ZA INOZEMSTVO
Kr. 100 — OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 6.

Šibenik, 27. kolovoza 1921.

God. I.

Nemoralne političke metode.

Naš narod tek sada iza toliko stoljeća ropstva započinje iznova da živi, pa zato svatko, koji ga istinski ljubi, mora da ozbiljno razmisli i radi, kako da on zbilja započne novu plodnu epohu svoje povijesti. Put, kojim se udarilo, izgleda, da ne vodi ovom cilju. S dana na dan ponestaje optimizma i idealizma u prosuđivanju i naziranju koliko našeg državnog toliko političkog života, a prevladava kod mnogih, pa i najboljih naših ljudi, pesimizam i kruta realnost. Mi smo nažalost svjedoci mnogim pojavama, koje po svim logičkim i psihološkim zakonima nužno radaju nezadovoljstva i razočaranja. Gdje je tomu uzrok?

Stranke, koje već od prvih dana našeg narodnog ujedinjenja imaju u rukama kormilo uprave naše države, da se uzdrže u političkom položaju služe se svakojakim metodama, pa i nemoralnim, samo da ostvare svoje ciljeve. One izlaze pred javnost uvijek novim formulama, novim argumentacijama. Dok nijesu proturale ustav, pripovijedale su i prikazivale, da je to u interesu konsolidacije naše države i njezinog prestiža u inostranom svijetu. Sada traže nove formule i utječu se metodama terora i denuncijanstva. Ovo je novi politički sistem, koji se povlači u naš javni život te stvara nezadovoljstva, napetosti i uzrujanosti u širim društvenim klasama.

Princip sile u vladanju dolazi onda, kad nestaje jakosti ideje, koja vodi i spaja duhove u državnoj zajednici. Organizirati politički teror te ga vršiti na drugim nepoćudnim strankama to je vladati diktaturom, koja ne poštuje pravu volju naroda, to je prevlast jedne male političke skupine nad ostalom većinom.

Povijest nas uči, da se ovakva metoda vladanja uvijek osvećuje. Koji daje sankciju teroru, ne će moći legalno da suzbije reakciju, koju će taj teror prouzročiti.

Još je odurnija metoda denuncijanstva. Svaki pošten čovjek uvijek je prezirao onoga, koji se za stranačku korist bavi denuncijanstvom. Danas nažalost počelo se ovom nemoralnom metodom. Koji se ne slaže mišljenjem predstavnika vladajuće većine, koji nije s njima, biva denunciran, da je protu-državan i neprijatelj države. Osobe, čiji je jugoslavenski patriotizam nad svakom sumnjom, jer su svojim ne-sebičnim radom u narodu pokazali najjasnije, koliko ljube ovu državu, bivaju danas denuncirani kao protu-državni elementi.

Vjeruje se i tajnim denuncijantima. Pri ovom se ističu oni, kojima je prirodno tražiti političko doživljavanje. Mnogi odlični rodoljubi žrtvom su sistematskih denuncija, pa zato nezadovoljni povlače se sa javnog života

u svoju samoću onda, kad bi njihov rad najviše koristilo domovini. Jedan dio demokratske štampe svagdanom javno denuncira osobe, institucije, kulturne organizacije. Prikazuje pred vanjskim svijetom, kako da u ovoj državi ima samo neprijatelja i rušitelja državnog poretka. Ne vide ili ne će da vide, kako to opet škodi samo nama, jer vanjski svijet stvara sebi krivi pojam o našoj unutrnjoj snazi. I katolički internacionalni kongresi, i religiozni zborovi po pisanju ovakve štampe upereni su protiv Jugoslavije, jer da na njima govornici uckaju proti državi i vladi. Dapače se ide još dalje, pa se i samu katoličku crkvu diskreditira pred narodom, te se ucka državnu vlast protiv nje, jer da je neprijateljica državnog i narodnog jedinstva.

Veličanstveni sprovod našega Kralja Oslobođitelja.

Na vrlo svečani način obavljen je sprovod Nj. V. Kralja Petra. Tom prigodom sakupilo se u Beogradu brojno mnoštvo naroda iz cijele države. Računa se, da je došlo oko 100 hiljada stranaca. Sigurno još nikada nije Beograd vidio toliko mnoštvo ljudi. Stigla su brojna službena odaslanstva ne samo iz čitave domovine, nego iz Rumunjske, Italije, Grčke, Francuske, Engleske, Amerike, Čehoslovačke.

Tačno prema ustanovljenom rasporedu počelo je opijelo u Sabornoj Crkvi u 7 i 10, čim su prispijeli članovi kraljevske porodice. Opijelo je obavio patrijarha Dimitrije uz asistenciju 16 pravosl. vladika, a u prisustvu svih dostojanstvenika ostalih vjeroispovijesti.

Iza opijela uputila se nepregledna žalobna povorka, a monitori „Sava“ i „Drava“ počeli su počasnu paljbu od 21 metka u roku od 10 minuta. Ispred povorke ide 8 kraljevih gardista, zatim veliki hrastov krst s natpisom: „Kralj Petar I. 1844-1921“ i žito. Iza križa i žita slijedi vod kraljeve garde s trubljačima i glazba pješadijske garde. Stupa zatim komandant sprovoda vojvoda Stepa Stepanović sa svojim štabom. Neposredno slijede zastave svih pukova, invalidi. Za njima stupaju *drugovi Petra Mrkonjića*, grupa bosanskih krajišnika-staraca u prekrasnoj narodnoj nošnji, koji su s njime četovali u hercegovačkoj buni 75. Oni na se privlače pogled svih gledalaca. Iza njih pak kroči vjerni drug kraljev njegov bijeli konj. Slijedi državni odbor za pripremu pogreba, 3 četnika, četiri alkara iz Sinja u narodnoj nošnji te Sokoli i Sokolice iz svih krajeva. Zatim u 8 visokih kamiona jedva stoje svi vijenci, oko kojih idu mali četnici u narodnoj nošnji. I naša braća iz nespašenih krajeva položila su na odar krasni vijenac od cvijeća neoslobođenih dubrava sa natpisom

Treba već jednom svršiti ovim mahnitanjem. Državnici i narodni predstavnici moraju da, vodeći račun o psihologiji naroda i o sadašnjim prilikama, podignu svijest jedinstva i zblize duhove, ali ne silom i denuncijanstvom, kad se tim samo stvara nezadovoljnike i silno šteti našoj državnoj i narodnoj misli.

Današnji teški položaj u narodu i državi može se popraviti samo potpunom izmjenom u unutrnjoj politici, odbacivši naime one metode vladanja, koje su već do danas dale zlokobne rezultate. Ne smije vladati diktatura nekolicine, već neka se poštuje prava volja naroda. Onda će biti zadovoljstva. Neka bude više stvarne volje za rad i konstruktivnosti u čitavoj politici. Onda će se naša država uputiti onim putem, koji će je dovesti do napretka i blagostanja.

Treba već jednom svršiti ovim mahnitanjem. Državnici i narodni predstavnici moraju da, vodeći račun o psihologiji naroda i o sadašnjim prilikama, podignu svijest jedinstva i zblize duhove, ali ne silom i denuncijanstvom, kad se tim samo stvara nezadovoljnike i silno šteti našoj državnoj i narodnoj misli.

Narodna Skupština u subotu 29. t. mj. održala je žalobnu skupštinu na kojoj je govorio njezin predsjednik dr. Ribar i predsjednik Vlade Pašić. Na njoj su jednodušno primljena oba iznesena predloga: 1. da se pk. Kralju dade historijski naziv Petar Veliki Oslobođitelj i 2. da mu se podigne dostojan spomenik u prijestolnici. Zaključeno je i, da se u ime skupštine pošalje depeša novome Kralju.

Državna žalost za pokojnim kraljem traje 6 mjeseci od dana smrti. od kojih ima da bude 6 nedjelja duboke žalosti, kad ne mogu biti nikakva javna veselja ni igranke. Do uključivo 25. ov. mj. nema nikakve produkcije ni zabave.

Tjedni pregled domaće politike.

Akcija Stojana Protića. Ovih su dana vijećali gg. Protić, dr. Ante Trumbić i Stjepan Radić, kako bi došlo do kooperacije i zajedničkog rada hrvatskih i srpskih stranaka u Nar. Skupštini. Radić je o tome razgovoru izdao komunique, u kojem kaže, da će se sastati predstavnici „hrvatskog bloka“, da preciziraju svoje stavovište. Ovu akciju Protića pozdravila je sva hrvatska javnost kao jedini izlaz iz krize, u kojoj se nalazi danas naša država i narodno jedinstvo, a kojoj je uzrok samo plemenski sovinizam u demokratskoj i radikalnoj stranci. Što naša javnost s gornjih motiva sa radošću pozdravlja, većina beogradske štampe, osobito ona blizu demokrate, napada St. Protića i njegovu akciju kao razornu, jer da je uperena proti današnjem režimu i ustavu.

Amnestija. Kao kod nastupa na prijestolje ostalih vladara, očekuje se i kod nas pri nastupu na prijestolje našeg kralja Aleksandra I. velika amnestija kažnjivika, osobito onih za političke delikte. U tu se svrhu čine žurne pripreme u ministarstvu pravde i po kazionama. Opća je amnestija isključena s razloga, što istrage o krivcima terora, koji se u zadnje vrijeme rasplamsao po našoj državi, još nijesu završene i što takvu amnestiju onemogućuju današnje izvanredne prilike i sigurnost države.

Proglaš zemljoradničke stranke. Ovi su dana narodni poslanici zemljoradničke stranke upraveli proglaš

svojim biračima. U njemu su podvrgli oštroj kritici ustav i rad vladinih stranaka u svim granama javnog života. Govori još o radu i taktici svoje stranke. Proglas je potpisalo 26 poslanika.

Sud francuskog lista o našem ustavu. Pariški „Journal des Debats“ od 17. o. mj. donosi dugi članak o našem ustavu. Iz članka se jasno razabira, da pišač simpatizira sa demokratima i radikalima, ali uza sve to doslovno kaže: „U cjelini taj je ustav manje demokratski nego što su bili ustavi Srbije iz g. 1889. i 1903. Prerogative su vladara prevelike, centralizam je istaknut prejak, sloboda štampe ograničena, a kontrola parlamenta nad vladom nedostata i odgovornost ministara iluzorna“. Članak se završuje, kako s tim ustavom Hrvati i Slovenci nijesu nikako zadovoljni i da se pri stvaranju ustava jasno razabire, kako je našoj državi manjkalo državnika širokih pogleda.

Izbori na vidiku.

Stara i otrcana taktika podmetanja, kojom su se odavna služili liberalci u vrijeme izbora proti katolicima, a koja je od kulturnih liberalaca već dugo napuštena, počela je, da u javnom životu Dalmacije u zadnje vrijeme igra znatnu ulogu.

Bijesna hajka, koja se sa strane liberalaca vodi protiv svome, što osjeća katolički i hrvatski, ostala je bez uspjeha, naprotiv je katoličkoj i hrvatskoj stvari samo koristila. To je naše liberalce ponukalo, da se posluže i zadnjim, i ako najogavnijim sredstvima podmetanja, ne bi li kompromitovali pobornike ovih ideja.

Opazilo se u posljednje doba, kao po nekom planu nastoji da dovede istaknutije osobe iz Pučke Stranke u vezu sa nekim prljavim aferama. Sva su ova nastojanja u zametku ugušena, kad na jedamput osvane u samostanskom pridvorju na Dobrome u Splitu neka žena sa djetetom tražeći odštetu za to dijete, koje bi po njezinim navodima bila zanjela sa jednim franjevcem.

Radi toga je dotična žena dospjela na redarstvo, a naše, inače „nezavisno“

i „objektivno“ „Novo Doba“ u svom broju od 18. ov. mj. pokušalo je, da napravi jednu senzaciju, koja bi u narodu ubila ugled naših vrlih franjevacu. Osobito je htjelo, i ako ne otvoreno, a ono na perfidan način, dovesti u vezu sa tom ženom župnika u Metkoviću, tim, što je donijelo, da je ta žena bila dumna, da se upoznala sa jednim franjevcem, koji se sada nalazi u Metkoviću, s njim da je začela i na njegov nagovor istupila iz samostana. Kad se zna, da je današnji župnik Metkovića jedan odličan i radin pristaša i širitelj Pučke stranke u neretvanskoj krajini, odmah svakomu postaje jasno, za čim ide „Novo Doba“ i drugi liberalci.

Naprotiv je dokazano, da je ta žena poznata kao djevojčura, koja je po Slavoniji provadala kojekakvi život i da je dospjela u pridvorje samostana na nagovor izvjesnog gospodina, koji je dosta blizu „Novom Dobu“ i njegovim prijateljima.

Konac jedne klevete.

Prije godinu i pol na činovničkoj skupštini u Splitu činovnik Petar Babac nabacio se bio nedostatnom klevetom, da je bivši nar. poslanik, urednik „Jadrana“ Stanko Banić sudjelovao 1914. kod paljenja srpske zastave. Radi te klevete urednik Banić tužio ga je sudu.

Na raspravi, koja se vodila 3. o. m., u Splitu dao je g. Babac uredniku Baniću slijedeću

Izjava:

Izjavljujem, da nijesan sam ni vidio ni čuo, niti da imam ikakvih dokaza, da bi vlč. Don Stanko Banić bio sudjelovao pri spaljivanju srpske zastave ili da bi on isti čin bio bilo gdje ili bilo na koji nečin odobravao.

Takoder nemam dokaza, da bi vlč. Don Stanko Banić bio bilo gdje huškao proti činovništvu i našoj vojsci.

Ono, što sam rekao i radi česa sam bio tužen, rekao sam osnivajući svoj govor na nekontrolisanom pisanju štampe i govtorkanju nekih pojedinaца u Splitu.

Mojim govorom u kinu Karaman, na skupštini činovnika, nije mi bila namjera, da bilo čime uvrijedim vlč. Don Stanka Banića. Meni je jedino bila nakana, da kritiziram postupak naših narodnih poslanika spram zahtjeva i prava činovničkog staleža.

Naši dopisi.

Skradin. 23. kolovoza.

(*Žalobna funkcija za pok. Kralja Petra u opatskoj crkvi.*) — Od primljene vijesti 17. t. mj. zvana su zvonuša ujutro, o podne i predvečer po pō sata. Na zvoniku i crkvi vijala do pogreba zastava na po stijega. U nedjelju 21. tek. opat obznanio o tome pučanstvo i preporučio mu, da prisustvuje sjutrašnjoj žalobnoj funkciji. Crkva je bila sva prevučena crninom, a ulazna vrata zavjesama od crnoga veluda. Veličanstveni katafalk na 3 sprata izdizao se u Svetištu vas prevučem crninom, urešen živim cvijećem, svijećama i duplirima. Preko funkcije u polutami, posred one crnine, mnoštvo svijeća na katafalku, po svim oltarima i oko kora pružalo je sliku neobične krasote. Opat don Ivan Katalinić uz asistenciju župnika Dubravica O. Medića i gimn. profesora O. Topića, naročito došla iz samostana Visovca, držao je patriotski govor o velikim zaslugama i žrtvama pok. Kralja za naše ujedinjenje i o njegovoj očinskoj ljubavi prema svome narodu, koju je u nadčovječjem samopregoru djelima pokazao kroz cio život. U prepunoj crkvi govor je bio velikom pažnjom saslušan. Opat je govorio oduševljeno i velikim uvjerenjem. Žalobna služba Božja bila je zatim obavljena prema propisu. „Pomiluj mene, Bože“, uglazbljen za ovu prigodu od našeg nadobudnog kompozitera Nike Stipanđijev, bio je krasno otpjevan od mjesnog dobrovoljnog zbora pjevača. Puk se tiho zatim razišao blagoslivljajući uspomenu svoga prvoga Kralja.

Iz katoličkog svijeta.

Trećoredski sastanak u Sinju. 11. i 12. rujna sastaje se u Sinju trećoredski sastanak. Ovaj je sastanak u prvom redu namijenjen onima, koji radi raznih neprilika nijesu mogli prisustvovati velikom trećoredskom sastanku u Zagrebu, koji se obdržava o ovih dana.

Za vrijeme sastanka bit će nekoliko aktualnih predavanja s osobitim obzirom na Treći red i njegov utjecaj na savremene potrebe.

blagopokojnomu Veličanstvu Petru I. Karadorđeviću.

Veleštovana Gospodo! Providnost je škrt s velikim ljudima, ne prosiplje ih i ne troši ih mnogo, pa ni danas. U zgodan čas ipak ih daje i povlači, da upravljaju događajima, kojima su samo oni dorasli.

Veliki i slavni muževi čine velike i slavne narode. Oni stavljaju stalne temelje, o koje se narodi opiru, da kroz vijekove svim burama odoljeti mogu. Oni prenose svojim imenom i ime svoga naroda, sa slavom i sjajom i slavu naroda svoga. To su velikani koji porivom bogodane kreposti označuju narodu svome put, za koji ga je opredijelio promisaš Božji, da podvigama, njihovim duhom izvojsjenim, na ojačanom putu ovog svijeta vode ga na sveopćem polju uljudnosti i napretka, znanja i umijeća, biva putem istine i kreposti, rodoljublja, slobode i slave.

Jedan od takvih velikana bio je i jest narodu našem Petar I. Karadorđević, koga je Bog darovao našem narodu možda za nagradu vijekovnih muka i zasluga, da gorućom luči Njegovog rodoljubne svjetlosti bude u prozoru novog doba zvijezdom danicom, vijesnicom nove narodne svjetlosti i slobode. Jest, gospodo, Petar I. Karadorđević to Vam je dobar genij jugoslavenskog naroda, simbol njegove vjere, njegovih nada, pa eto napokon

i ostvaratelj njegovog ideala: jugoslavenske slobode. Odličan odvjetak, unuk onoga „Crnoga Gjorgja“ - Karadorđa, topolskog junaka, koji je prvi bio digao zastavu slobode kod srpske braće, i njegov uzor, cio svoj život već za rane mladosti bio je posvetio narodu svome.

Na slobodnu zemlju Srbinnovu bila je pala teška mora i tužna sjeta kod rodoljubnih otadžbenika videći svoju slobodnu domovinu privezanu u prisoju i pod kormilom zapadne tuđinske vlasti za vrijeme zadnjih Obrenovića.

Petar Karadorđević teško je to gledao kao pravi vitez i slobodan rodoljub, te je prestano mislio, trpio i radio za slobodu svoje domovine, radi čega je morao većkrat u progonstvo, gdje je sveder radio i nastojao kao pravi vitez i rodoljub u Parizu i Švajcarskoj za svoju i svačiju slobodu a osobito za onu svoju srpske krajevine. Uvijek vitez, uvijek junak, uvijek poštovan kao u francusko-njemačkom ratu, u komu je hrabro sudjelovao, uvijek pripravan i zavjetovan za svoj narod živjeti i umrijeti. Jest, gospodo, junak je onaj, koji se rado žrtvuje i junakači do potrebe i umire za najsvetije ljudske ideale: za Boga i dom svoj, za otadžbinu milu, koju su mu namrli i obranili potocima krvi svoje njegovi stariji, a osobito kad je ona napadnuta. Prvo i najplemenitije

Troškovi su za učesnike (stan i hrana) dnevno 50 kruna.

Prijave se i ostala pitanja upravlja su: O. Duje Šitić, Franjevački samostan — Sinj.

Novo omladinska društva. Omladinski se pokret u Dalmaciji počeo opet da širi. Osnovana su omladinska društva u Svibu, Drišuu, Kl'šu i Splitu.

Mladi junaci. Sve informacije glede organizacije ove organizacije daje O. Inocent Bojanić, Split, Dominikanski samostan.

Domaće vijesti.

Srušio se most. Naglo se srušio u vodu most na Savi kraj Beograda, koji vodi od obale na općinsko kupalište. U tom času nalazilo se na njemu oko 200 osoba. Ima mnogo mrtvih i ranjenih.

Zloporaba službe. Vuže nam se iz Sutomišćice, da su 17. VIII. tamošnji pošt. činovnik Franjo Bambara i podređeni mu Sime Grgurev samovoljno pridržali svu poštu iz Zagreba, Šibenika i Splita za Sutomišćicu i Lukoran. Tako su i nama na ime župnika Lukorana povratili 4. broj našeg lista sa popratnom bezobraznom dopisnicom, Žalosno! Slaba je to slika svega onoga, što bijedna naša braća u okupiranoj zoni još moraju da podnose.

Promjena naziva. Naša Pokrajinska vlada u Splitu dobila je novi naziv. Sad se zove „Pokrajinska uprava za Dalmaciju, a predsjednik je uprave „kraljevski pokrajinski namjesnik“. Za namjesnika je imenovan član stola sedmorice u Zagrebu dr. Metličić, koji ovih dana nastupa svoju službu.

Savjesnost naših službenika. Za trajanja talijanske okupacije znali su naši Ličani prokiromčariti na tisuće sitnog i krupnog rogatog blaga i konja i prenašati na Ljubač, Vinjerac i Ždriolo preko Kotara u Zadar, a odavle u Anconu. Ovo se događalo, i ako su naši službenici bili porazmišteni na granici, da „savjesno“ vrše svoju službu. Iza evakuacije velebitske zagore na stvari se nije ništa promijenilo, nego dapače nastavlja se kriomčarenje još u većoj mjeri. Dobro Talijanima s jugoslavenskim blagom i našim „savjesnim“ i nezasitnim službenicima! Videant consules! — *Stražar s Velebita.*

PODLISTAK

Pomen-slovo Kralju Osloboditelju u Bazilici sv. Jakova.

(Govor dekana Kaptola preč. kanonika Gojanovića.)

Vele cijenjena i vele štovana Gospodo! Rodoljubni naš Šibenice!

17. tek. mj. sva zvana šibenskih svetišta svojim žalobnim i turobnim zvukom tužno su odjekivala i strujala u našem srcu, a crnina na privatnim i javnim zgradama javljala nam je žalosnu vijest, da je Njegovo Veličanstvo naš viteški Kralj i Vladar, naš Osloboditelj Petar I. Karadorđević tiho i spokojno predao svoju dušu vječnom Bogu.

Gospodo! Drugi vještiji bit će pozvani, da ocrtaju veličanstveni i osebniji lik, značaj i veličinu duše slavnog Vladara Petra I. prvovjenčanog Kralja slobodne domovine Srba, Hrvata i Slovenaca. Pravedna povijest ocijenit će dostojno Onoga, koji je do kraja izvršio sve svoje dužnosti čovjeka, rodoljuba i kralja, opkoljena ljubavlju i poštovanjem svoga vjernog troime-nog, ali jednog naroda. Meni je samo, da u kratkim, i ako blijedim, potezima spomenem samo poglavita djela zaslužnog Vladara, te da istaknem osjećaje zahvalnosti, što svi dugujemo

čuvstvo, što resi čovjeka, jest čuvstvo ljubavi, biva prema Bogu i domovini, iz čega proističe i ugodna dužnost do potrebe i život svoj dati poštivo i rado za domovinu svoju. „Dulce et decorum est pro patria mori“ — pje-vao je odavna stari još poganski pje-snik Horac. Stoga, kad je raja Herceg-Bosne 75. god. pr. vij. stala da stese sa sebe jaram starog zulumčara, prvi među prvima zauzimalje svoje mjesto Petar Karadorđević bez vike, bez reklame pod imenom samo „Petra Mrkonjića“, da učini samo svoju dužnost, da potpomože i oslobodi braću svoju.

Kasnije osvanuše novi dani, pošto ga narodno povjerenje pozva i okruni za Kralja junacke Srbije, osvanuše re-koh novi dani, dani zavjeta Petra Karadorđa za oslobodenje, kad je u nama narodna duša s ušihom gledala složnu braću na Balkanu, da zajedničkom snagom napokon sruše kletog din-dušmana svoga, te kad svijetle tačke kao zvijezde sjajne osvijetliše i ovje-kovječiše neumrlom slavom i lovorom priznatih junaka i pokazahu nam biva: Kuzmanović, Prilip, Bitolje i ostala ju-načka bojišta, koja osvjetliše najbolje tužno Kosovo bojno. To je onda za nas bila epska pjesan, tako da nijesmo znali, je li to baš san ili java. Sve je to bilo pripravljeno i pod upravom Kralja Petra I., unuka prvog oslobō-ditelja Srbije, utemeljitelja narodne sreće i slobode. (Svršit će se).

Žalost Šibenika za svojim Kraljem.

Na dan spirova, u ponedjeljak naš rodoljubni Šibenik na dostojan način pokazao je svoju veliku bol i žalost za svojim Velikim Kraljem. Već ranim jutrom zvuka svih naših crkava svojim tužnim zvukom sjedača su nas, da je svanuo pretužni dan, kad će se položiti u grob tijelo prvog Kralja naše ujedinjene domovine. Sav je grad u crnini, zastave tužno viju na po stijega, električne svjetiljke gore, ali obavite su crnim koprinama. Židovi i izlozi oblijepljeni su raznim proglasima i prigodnim sonetima i pjesmama. Među njima se ističe zbilja lijepa i čuvstvena pjesma nadgrobnica „Kralju Oslobođitelju“ od vrijednog našeg pjesnika g. Dinka Sirovice. Dućani i sve trgovine u znak te opće žalosti čio dan su zatvoreni, a sve radnje i u polju i po radionama obustavljene. Već prije 8 sati počelo se brojno građanstvo da skuplja oko obiju crkava.

Tačno u 8 sati počinje žalobna služba u Stolnoj Bazilici sv. Jakova, koja je za tu prigodu u svojoj unutrašnjosti sva prevučena crninom, a po oltarima brojne svijetle upaljene su i električne svjetiljke, pa i veliki svjećnjak u sredini, što sve čini cijelu službu vrlo svečanom, tužnom i dirljivom. Službu je obavio dekan Kaptola preč. kan. Gojanović. Prisustvuju sve naše civilne i vojničke vlasti, talijanski konzul s jednim tal. pomorskim časnikom, predstavnici svih društava i korporacija. U koru je prisutan Kaptol sa svjetovnim i redovnim sveštenstvom u lijepom broju. Najprije Pjevački zbor šibenske mladeži, pod vršnim ravnanjem O. Broniča otpjeva precizno krasni pokornički psalam „Pomiluj mene, Bože“. Zatim preč. Gojanović ganutim glasom izmoli propisane molitve, koje završi molitvom za novoga našeg Kralja. Na koncu otpjeva još isti naš Pjevački zbor tužni i dirljivi „Pokoј vječni“. S tim je bila svršena funkcija u katoličkoj crkvi. Za vrijeme službe na plokati pred crkvom pravili su počasnu stražučeta vojnika, Sokol, Prosvjeta i Vatrogasci, a Narodna

glazba svirala je za cijelo vrijeme žalobne koračnice. Odale svi prisutni u velebnoj povorci uputili su se u pravoslavnu crkvu na svečani parastos, za vrijeme kojega pjevalo je pjev. društvo „Prosvjeta“ žalobne pjesme. Tu je izrekao lijepo pomen-slovo paroh g. Krstanović, u kojem je istakao sve zasluge velikog pokojnika. Za vrijeme obih žalobnih funkcija konjica i artiljerija bila je na okupu na Poljani Kralja Petra I. Karadordevića i ujutro i po podne.

Za tim su brojna odaslanstva svih vlasti, korporacija i društava na Poglavarstvu izrazila svoje saučesne prigodom ovog velikog gubitka.

U 10^{1/2} mjesni Akademski klub imao je svečano Zalobno sjelo, komu su prisustvovali svi članovi. Pomen-slovo držao je predsjednik kluba g. Bakašun.

Tačno u 5 i po popodne počela je popodnevna žalobna funkcija u Stolnoj Bazilici uz prisustvovanje istih vlasti i raznih odaslanstva, kô i ujutro.

Popodnevnu službu je otvorio dekan Kaptola preč. Gojanović svojim dotjeranim i rodoljubnim govorom o liku i značaju pokojnog našeg Kralja koji po želji mnogih građana donosimo u podlistku. Iza njega otpjevao je Pjevački zbor šibenske mladeži baš lijepo „Pokoј mu vječni“ i sve tri himne ujedno. Za vrijeme funkcije Glazba je na plokati svirala žalobne koračnice, a sva zvona grada, 21 topovski hitac i salve vojnika javljale su našem ožalošćenom građanstvu, da je tijelo milog pokojnika već položeno u grob. Neposredno zatim bio je kratki žalobni pomen u pravoslavnoj crkvi, koji je obavio vlić. g. paroh Krstanović. Pjevala je „Prosvjeta“.

Tako se naš Šibenik odužio svom Velikom Kralju Oslobođitelju i očitovao svoju veliku bol i žalost za njegovim gubitkom. Uspomena ovog dana oslat će nam svima neizbrisiva.

Slava i vječna uspomena junačkom našem Kralju Oslobođitelju Petru I. Karadordeviću!

GRADSKJE VIJESTI.

Topli pozdrav jugoslavenskim novinarima. Jutros su bili na prolasku za Split jugoslavenski i čehoslovački novinari, koji idu tamo na novinarski kongres. Žao nam je što su se malo vremena mogli da zadrže u našem gradu. Mi svoje drugove najtoplije pozdravljamo želeći im što ugodniji boravak u našoj Dalmaciji. Teško nam je, što zapriječeni ne možemo da i mi prisustvujemo ovom našem prvom novinarskom kongresu, koji se popodne u 17 sati svečano otvara u foyeru Nar. Kazališta u Splitu. Važnost je ovog kongresa velika. Na njemu će se stvoriti važni zaključci za naše novinarstvo: konačno će se riješiti pitanje pensionoga fonda, govorit će se opširno o radu samog Udruženja jug. novinara i osnovati staleška sindikalna organizacija. Za nas je još važno, što će naši novinari ovom prigodom upoznati naše krajeve i vidjeti njihovu veliku trgovačku i industrijsku važnost, pa će znati u tom duhu i pisati.

Ovom prvom jugoslavenskom novinarskom kongresu želimo u oba ova smisla najbolji uspjeh.

Lična vijest. Ovoga je tjedna boravio u našem gradu prečasni O. Jeronim Mileta, konventualac, Šibenčanin, konsultor (savjetnik) na rimskoj kongregaciji za crkvene obrede. Prvih će dana naredne sedmice predsjedati kaptolu jugoslavenskih konventualaca u Splitu, na kojem će se izabrati nova uprava njihove redovne provincije i

pojedinih samostana. U tu svrhu i iz mjesnog samostana konventualaca kreću petorica u Split. Našem odličnom Šibenčaninu želimo što ugodniji boravak u rodnom gradu!

Mio posjet. U srijedu, 24. ov. mj., na prolasku za Split zaustavio se nekoliko sati u našem gradu dr. Augustin Juretić, glavni tajnik Jugoslavenskog Strukovnog Zveza radnika u Zagrebu i odlični pisac, radnik i borac za pravедno riješenje socijalnog uopće, a napose našeg radničkog pitanja. Posjetio je naše i uredništvo, što nam je osobito milo.

Popravak cesta i puteva. Za vrijeme rata, kako je poznato, mnogo se rušilo, a malo ili ništa gradilo i popravljalo. Znamo, da se sve to preko noći ne da popraviti. Međutim ima nekih stvari, koje zahtijevaju popravak bez ikakva odvlačenja. Među ove spadaju neke ceste i putevi, što vode u naša polja. Na nekim su mjestima istrošene i izrovnane uprav do temelja. Stoga upozorujemo pozvane, da se sad prije berbe zainteresiraju za ovu stvar i pristupe što prije bar najnužnijim popravcima porušenih cesta i puteva, da ne budu izloženi pogibelji naši težaci, kad za vrijeme berbe budu svoj mast vozili kolima. Zbog toga bi neki mogli pretprijeti znatne štete.

Huljenje na aprovizaciji. Na aprovizaciji u Docu kod crkve domi-

kanaca čovjek mora da se zgraža slušajući, kakve samo psovke tu ne padaju. Zaista ne znamo, kako da nazovemo postupak nekih ljudi, koji su tu zaposleni, a napose postupak jednog gospodina, koji u huljenju rekao bih predvodi ostale. Dozvoljavamo, da mu je posao naporan, no to ga ipak u očima naporom, koji tu dolazi po opravdava. Morao bi znati malo drukčije postupati sa našim siromašnim gladnim narodom, koji tu dolazi po onu koru hljeba, a ne da mu i onako teški patnički život začinja psovka, koje vrijeđaju njegove vjerske osjećaje. Želimo, da se ovo unapred ne događa, a međutim upozorujemo i naše mjesne vlasti, da uporez uredovne organe na strogu naredbu, koja je izišla pred nekoliko mjeseci u pogledu huljenja, psovki i nemoralnih izraza.

Povoljna berba. Prema dosadanjem stanju, izgleda, da će ovogodišnja berba u našem kraju, a na osobiti način u šibenskoj okolici biti vrlo dobra i obilna. Naša su polja zbog svojih izvrsnih vina nadaleko poznata, pa ovim želimo da vratimo pažnju na trgovce vina, a naročito na braću iz Like, Hrvatske i ostalih krajeva, koja su u velikom broju prošlih godina dolazila k nama, kupovala naša dobro im poznata vina uz unjerene cijene. U ovom su kao i u svojoj suretljivosti prema trgovcima poznati naši težaci, pa se nadamo, da će nas i ove godine brojno posjetiti trgovci vinom. U dođućem broju javit će mo, kad u u pojedinim općinama počinje berba.

Naš list danas nije mogao izići u određeno doba zbog pomanjkanja električne struje, zbog česa će mnogima stići dosta kasno. Krivnja nije na nama, pa stoga molimo da se uvaži.

Protiv psovanju i huljenju. Kr. kotarsko Poglavarstvo nam javlja, da je u smislu odluke Predsjedništva Pokrajinske Uprave za Dalmaciju Br. 3366/21 U. naredeno svim oružničkim postajama i državnim redarstvu, da strogo paze, da svaki slučaj psovanja i huljenja, koje se žalibože kod nas uvrijedilo, prijave nadležnom kaznenom sudu za kazneni postupak.

Ne vrijeme. U četvrtak na noć nastupila je silna oluja. Vjetar uz kišu bio je tako jak, da je u Vruljama prevrnuo i u more odnio jedno veliko električno dizalo zbog česa će trpjeti šteta razni privredni krugovi. Drugih nezgoda nije bilo.

Na razjašnjenje. Da ne bude krivog tumačenja, slobodni smo izjaviti, da se naš napadaj u članku: „Divljačko-nasilno postupanje fašista u Murteru i Tijesnome“ na onog akademika iz Tijesnoga, koji je onako nisko i brutalno nastupio protiv dvojici naših daka, ne odnosi se na gosp. medicinera Fantova. Što više moramo priznati, da se prema svojim drugovima uprav kolegijalno ponio i u svemu im bio pri ruci.

Ispravak. U zadnjem broju nepažnjom našom i slagara potkrale su nam se dvije krupne i nemile pogriješke na prvoj strani. U prvom stupcu 12. redak odozdo mjesto protiv srpskog mora stati protiv turskog. U istom stupcu 4. redak odozdo mjesto a Milenu treba ispraviti a Jelena. Naše čitaocima molimo, da to uvaži i sami dobrohotno isprave.

Trganje reklame našeg lista. Nekoj se mladoj gospodi nije dopao zadnji broj našeg lista, pa su svoje nezadovoljstvo pokazali time, da su nam — onako junački, kad nije bilo nikog na ulici — poderali obe reklame. Znamo, gospodo mlada, što vam se nije dopadalo, ali ste tomu krivi sami. Ako želite da na ovaj način proslavite svoja dična imena, te da za vas dozna i javnost, vašoj ćemo želji doći na ruku.

Nađeno je 6 otprilike ormarških ključa 17. ov. mj. oko 3 sata posl. p. idući cestom kraj Poljane kralja Petra I. Karadordevića.

Ispred Restauracije „Slavia“ na obali 14. VIII. nađen je gvozdeni konop (čavo di ferro) dug oko 15 metara.

Oštećenici neka se prijave kr. policijskom komesarijatu na mjesnom kr. kotarskom Poglavarstvu, komu se obje stvari prijaviom bite predane.

Javna zahvala naših radnika „Sufida“. Odbor besposlenih radnika „Sufida“ najtoplije zahvaljuje svima onim dobrim i plemenitim našim građanima, koji su ih se u njihovoj bijedi sjetili kojim milodarom, kad su dovolom kr. poglavarstvasabirnim arkom u tu svrhu obilazili gradom. Nemaju riječi, da im za tu plemenitost srca dosta zahvale. Hoće da to bar donekle nadoknade ovom javnom zahvalom.

Evo imena onih, koji su im svojim milodarom nastojali u njihovoj bijedi i nepravici priteći u pomoć:

Šupuk Ante i sin i Drezga Joso po 200 din.; Šare Stipe, Beroš Vilim, Hotel Krka, Tvrtka Paško Rora po 100 din.; Mandić Stevo, Grubišić Jerko, Agent Grubišić, Inchiostri i sin, dr. Niko Subotić, Inchiostri Fausto, Banca Dalmata di Sconto, Srpska centralna banka, Jadranska banka, Slavenska banka, Kavtoči(?) Zvonimir po 50 din.; Rossi Niko, Monte-Promina, Scipioni Rudolf, Fosco Hugo po 30 din.; Ljekarnik Slobričić, Frua Ante po 25 din.; Ljekarnik Montana Ljubo, Terzanović Pio, Jakovljević Marko, Kulčić Vlade, Pergin Mate, Vistić Mijo, Salamun Drutter, Lušić i drug, Jadronja Joso, Vidović Ante, Braća Škarica pk. Pere po 20 din.; Braća Weissenberger, Braća Žarković, Dulibić Jakov, Magazin Risto, Pecek Milorad, Jadronja Krste, Vujanović Stipe, Gulin Paško, Šarić Petar, Guberina Spiro po 15 din.; Babić Filip, Tarle Joso, Žigon Augustin, Braća Protega, Protega Vicko, Smoljanović Dušan, Bolančić Blaž, Skočić Damjan, Erceg Ivan, Barić Milan, Grimani Juraj, G. Blanović(?), Roša Stipe, Zlatar Petrić, Pilić Antica, Šupuk Vicko, Ferdo Erega, Zaninović Jakov, Živković Krste, Vukičević Joso. Matačić Jere, Paciotti Riccardo, Tafr Mate, Bogić Marija, N. N., N. N. Mattiani Giusto, Drogerija Ruggeri po 10 din.; Settelmayer Rudolf, Matković Ivan, Jakovljević Ivo, Grubišić Paško, Tarle Ivo, Belamarić Krste, Škarica Josip, Kudette N.(?), Barbača Šime, dr. Pini, Stošić Nikola, Vulinović Nikola, Majomski Herman, Zlatan Nikola, Bajica Ivan, Vučić Milan, Benzija Ivan, Nakić Mate, Alfirević Ivan, Bavo(?) trgovac, Frane Manzo, Franović Frane, Jadronja Ivo po 5 dinara.

Op. ur. Rado uvrštavamo ovu javnu zahvalu naših radnika „Sufida“, jer njihova bijeda i nesreća, koja ih je snašla tako naglim otpustom i nas dira u srce, pak ćemo tomu pitanju više prostora posvetiti, netom o svemu tome dobijemo malo točnije informacije. Za danas već preporučamo i našoj Vtadi i Općini i svim našim tvrtkama i poduzetima, pak i privatnicima, da u svojim radnjama nastoje te ljude zaposliti i u svemu im doći ususret. To je dužnost u prvom redu Vlade i njezinog povjereništva za socijalnu skrb.

Javna zahvala.

Prigodom mog ozdravljenja najljepše i najtoplije zahvaljujem vrijednom liječniku dr. Franju Dulibiću, koji me za cijelo vrijeme moje bolesti ne samo brižno i sljubavljivo liječio, nego na moju veliku radost i potpuno izliječio.

U Šibeniku. 27. VIII. 1921.

Dragomir Košan.

Slavenska Banka d. d. Zagreb

prije

Narodna Banka d. d.

Podružnica ŠIBENIK

Centrala ZAGREB, Ilica br. 7.

Dionička glavnica	K 200,000.000.—
Uplaćena glavnica	K 100,000.000.—
Pričuva	K 30,000.000.—

PODRUŽNICE: Beograd, Brod n/S, Dubrovnik, Osijek
Sombor, Sušak, Šabac, Vršac.

AFILIACIJE: Jugoslavenska industrijska banka, Split.
— Bankhaus Milan Robert Aleksander, Wien I.,
Augustinerstrasse 8. — Balkan-Bank R. T.,
Budimpešta.

AGENCIJA: Buenos Aires (Argentina) pod protektora-
tom Nikole i Mihe Mihanovića brodovlasnika.

ZASTUPSTVA: Lima (Peru), La Paz, Oruro (Bolivia),
Antofogasta, Valparaiso (generalni povjerenik
Dr. Andro Svilokos) Punta Arenas, Santiago
(Chile); Rio de Janeiro (Brazilija), Montevideo
(Uruguay).

Prima uloške

na knjižice i tekući račun uz najpovoljnije uvjete.

Prima terminirane uloške

(Term-Deposits)

te ih ukamaćuje na 18 mjeseci sa $5\frac{1}{2}\%$

na 24 mjeseci sa 6%

Obavlja sve bankarske poslove najkulantnije.

Glavno Zastupstvo tvornica „Sufid“

Karbida, Kalciumcianamida i ostalih
umjetnih gnojiva za državu S. H. S.

Grubišić & Comp.

ŠIBENIK (Dalmacija)

Upute i cijene daje tvrtka na zahtjev.

Brzjavni: Cianamid

Telefon Br.

Zadružna Gospodarska Banka

D. D. Ljubljana

otvara svoju podružnicu u Šibeniku (glavna ulica
u kući Br. 122) I. pod.

Prima novac na uloške i u tekućem računu uz povoljne
uslove.

Daje zajmove trgovcima, obrtnicima, posjednicima, ribarima
i brodarima.

Kupuje tuđi novac, čekove, zlato i vrijednote.

Prodaje proizvode svojih mnogih tvornica i svog velikog
robnog zavoda.

Podružnice: Maribor, Zagreb, Karlovac, Djakovo, Sombor,
Sarajevo, Split.

Šalje i prima novac na sve strane svijeta.

AMERIKA i AUSTRALIJA su u izravnoj vezi.

Putnici ne trebaju gotova novca za put, nego samo ček ili
pismo naše podružnice

Podružnica „CROATIA“ osiguravajuće zadruge, SPLIT

Brzjavni: CROATIA, Split. Hrvojeva ul. 13. Telefon 208.

Osnovana g. 1884. — Centrala ZAGREB — Osnovana g. 1884.

Podružnica i glavna zastupstva: Banjaluka, Beograd, Bjelovar, Čakovac, Ljubljana,
Novisac, Osijek, Požega, Rijeka, Sarajevo, Split, Subotica, Vel. Bečkerek i Trst.

Poslovne grane: Požar, Provala, Nezgode, Staklo, Transport, Tuča, Život.

Povjerenicim u svim većim mjestima.

U Šibeniku - Povjerenik: VLADIMIR KULIĆ.

Najuspješnije se oglašuje u „Narodnoj Straži“

Prva jugoslavenska odlikovana tvornica

Maraššina i Likera

PETAR BUZOLIĆ - SPLIT

Jadranska ul.

Telefon br. 274.

Proizvađa:

Prvoklasnu odlikovanu vrst: MARAŠKINA - marke
„SOKOL“ i „TRIGLAV“.

Obljubljene LIKERE: Višnjevicu - Pelinkovac - Kru-
škovac, i t. d.

Cognac Medicinal - Cognac Vieux - Jamaica i Tea Rum.

RAKIJE: Borovicu - Šljivovicu - Travaricu.

SIRUPE: Marenu - Granatinu - Frambua - Limonadu.

CIJENE UMJERENE!

Otprema brza i tačna. — Cijenik se šalje trgovcima na zahtjev.

Pozor! Reklamna ponuda Vrijedi samo 20 dana!

Radi napuštanja moje zalihe satova šaljem unutar 20 dana svakom
pripisatelju ovoga, iz novina izrezanoga, oglasa jedan krasni remontoir-
sat (za gospodu), valjano udešen, 30 sata idući uz trogodišnju pismenu
jamčevinu uz reklamnu cijenu od 45 umjesto 85 dinara franko uz
unapredno pripisanje dotičnog iznosa po preporučenom listu. Do-
stava sata obavlja se odmah preporučeno. Pouzeća obavljaju se jedino
uz kaparu od 10 dinara.

Skladište satova

ADOLF MITH, ZAGREB

Samostanska Ul. 4.